

L'HOME, LA PATRIA I L'ESTAT DEMOCRÀTICS

Alguns diaris, no pas tots, atribueixen a Francesc Macià unes declaracions que ignoro si són exactes o si responen —seria possible— a una interpretació subjectiva de la posició política i sentimental del president. Per exemple, segons «Las Noticias», aquest va dir en les seves declaracions de dimarts: «No sé el que decidirà el Parlament; però bé puc dir-vos que el meu temperament no és pas per estar a la mercè de tots els partits, com qui pidola que l'elegeixin president. Sóc i he estat sempre un home d'acció i he d'actuar sempre en aquest terreny actiu, a la claror del dia, i accepto la responsabilitat de tot el que faig o fa el meu partit. No accediré mai a ésser un president decoratiu perquè els altres em facin moure a plaer seu.» «No em vull limitar a fer el que creuran convenient els altres partits. Vull ésser responsable dels meus actes.» «Arreu em reben triomfalment. I que us consti: no és pas com a president, sinó perquè em respecten i creuen en mi.»

Aquesta transcripció dels mots atribuïts al president o llur interpretació subjectiva o arbitrària l'he llegida precisament quan acabava la lectura d'alguns dels llibres de Masaryk.

Els qui coneixen les directives polítiques de Masaryk han pogut constatar l'interès que el president txecoslovac posa a distingir entre l'home d'Estat i l'home polític. Per això insisteix tant a defensar dins l'ideal més pur de la democràcia el governant nou, alliberat de tots els defectes dels vells règims i guiat per aquesta norma: «L'autoritat emana exclusivament de la delegació atorgada pels electors.»

Segons Masaryk —no fem més que traslladar els conceptes— la democràcia, la nova comunitat democràtica, exigeix gent nova, homes nous. Aquesta gent nova, aquests homes nous només s'obtenen amb la renúncia, per part de cada individu destinat a col·laborar a l'obra del redreçament nacional o de presidir-ne els destins, de totes les espècies i formes de violència. A Txecoslovàquia tenen establerta una fórmula: desaustriacitzar. La seva equivalent a Catalunya, «evitar l'accessió al Poder de quiscun qui conservi, massa vistents, els hàbits que caracteritzen els qui han tingut un comandament irresponsable democràticament».

Per a Masaryk, la república democràtica no és solament la substitució d'un monarca per un president. Cal que aquest president recordi que la democràcia no és cap «forma d'elecció», sinó una «forma d'Estat» que respon a l'organització moderna de la societat, a l'esperit de l'home nou advers a tota forma de poder personal. Mai un

president no es representa a ell mateix (tendència absolutista i antidemocràtica). Un president porta sempre, mentre durarà, la delegació que li ha estat atorgada, la representació de les democràcies de les quals és una concreció personal responsable.

Les conseqüències de l'antropomorfisme són, per a un poble jove, sempre desfavorables a la renovació total de les habituds polítiques. «En la seva essència —són els mots mateixos de Masaryk— l'antropomorfisme és una manera d'obrar i de pensar per habitud. Els homes pateixen per crear el nou i, carregats d'anys i de prejudicis, no fan més que transformar, i encara al menys possible, el vell.»

Un país nou vol un home nou. Per a això «cal saber alliberar-se de tots els lligams de l'habitud i saber-se posar de paraula i de sentiment al lloc dels altres homes en altres temps». Una nació novella ha de renovar-se col·lectivament per mitjà d'una radical renovació individual. En una nació jove, en una pàtria digna d'Europa, cada home del país ha d'ésser apte per a substituir el Primer a qualsevol moment. L'home insubstituïble «per suggestió popular “o pròpia” és la ruïna d'una pàtria».

Val la pena no pas de glossar, sinó de copiar aquests paràgrafs de Masaryk. Semblen escrits expressament per a aquells compatriotes sofrents d'antropomorfisme i que, submergits encara en el llagimeig sentimental del pairalisme conformista, no han sabut veure encara, tot i omplir-se'n la boca del matí al vespre, que la gran novetat d'una revolució no és solament de terminologia política. La novetat és, sobretot, moral.

Diu Masaryk: «Fins ara la política, i en particular el parlamentarisme, sofreix pertot de l'antropomorfisme; la gran majoria dels qui prenen part activament en la política no saben elevar-se pel damunt d'ells mateixos, alliberar-se de les tenalles d'un egocentrisme despullat d'esperit crític. I com que actualment els ciutadans són molt sovint membres d'un partit, l'esperit de partit en el parlamentarisme identifica l'interès de la col·lectivitat amb l'interès exclusiu dels partits, i, per tant, d'algunes persones, de vegades d'una sola persona.»

Heus ací el perill que cal salvar: que el Parlament no sigui la representació de la Pàtria, de la Nació, del Comú, sinó la dels partits, la d'un partit, la d'un grup d'audaciosos dins aquest partit, la d'un sol individu.

Contra aquest antropomorfisme la unió de tots ha d'ésser tan ampla com reclami la imminència del perill.

Enfront de l'Home Únic i Insubstituïble, l'home nou.

Enfront del Partit, la Pàtria nova.

Enfront del Parlament antropomòrfic, l'Estat nou, democràtic.

J. V. Foix
[17-XI-1932]